

Voorkomen en uitbannen dakloosheid - Inbreng verkiezingsprogramma's 2026

Dakloosheid raakt een grote en zeer diverse groep mensen. Het aantal mensen op straat neemt zichtbaar toe, maar vormt het topje van de ijsberg. Het gaat ook om mensen in de opvang en om mensen die uit nood bij derden op de bank of op een vakantiepark verblijven. Het raakt kinderen, jongeren, vrouwen, gezinnen en senioren, werkenden, arbeidsmigranten etcetera.

Wist je dat uit de [ETHOS tellingen](#) blijkt dat van alle dak- en thuisloze mensen, 40% onder 28 jaar is en 1 op de 5 zelfs een kind? en dat 30% een vrouw is? Denk je dat er in jouw gemeente geen dakloosheid is, omdat er weinig buitenslapers zijn en er geen opvang is? Dan heb je het mis: dakloosheid is overal, in verschillende vormen en het raakt iedereen, ook buiten de (grote) steden.

Dakloosheid is de meest extreme vorm van bestaansonzekerheid. Het is traumatisch. De route uit dakloosheid is vaak moeilijk. Daarnaast kost dakloosheid de samenleving veel geld. Mede doordat mensen pas geholpen worden als ze naast het verlies van huisvesting ook problematische schulden hebben en vaak een zware zorgbehoefte. Dat kan anders.

In 2022 heeft de Nederlandse overheid met het tekenen van het Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een thuis' tot doel gesteld om in 2030 geen dakloosheid meer te hebben. De kern is een radicale shift in het dakloosheidsbeleid waarbij we dakloosheid niet meer als zorgprobleem, maar als woonprobleem. Het systeem gericht op het 'behandelen' van dakloosheid met opvang en zorg, waarbij mensen een eigen thuis moesten verdienen, heeft plaats gemaakt voor de ambitie mensen juist direct een eigen thuis te bieden en daar eventuele ondersteuning te organiseren. Waarom? Omdat deze "wonen eerst" aanpak bewezen effectiever en goedkoper¹ is, maar toch vooral omdat het humaner is! Nog beter is het om dakloosheid helemaal te voorkomen met algemene en gerichte preventiemaatregelen. Een transitie van opvang als pleister naar investering in wonen en preventie dus.

De uitwerking van deze shift moet grotendeels plaatsvinden op lokaal niveau. Uit onze [analyse](#) (eind 2024) van regionale plannen blijkt dat deze verandering nog maar beperkt gemaakt wordt op gemeentelijk niveau. Dat vraagt politieke urgentie.

Wil je hier als politieke partij een positieve bijdrage aan leveren dan zal de aanpak van dakloosheid een belangrijke plek moeten krijgen in het verkiezingsprogramma en zul je moeten aantonen met een serie gerichte maatregelen of en hoe je hieraan wil bijdragen. Welke dat in ieder geval zijn lees je hier. Het betreft hier een kort overzicht.

Voor meer informatie kun je terecht bij Dakloosheid Voorbij! U kunt hiervoor contact opnemen met Geert Ritsema geert@dakloosheidvoorbij.nl / 06 24 63 49 43.

¹ elke geïnvesteerde euro in Wonen Eerst [bespaart](#) maatschappelijk 2,5 euro.

Beleid wonen

Dakloosheid is de meest extreme schending van het recht op huisvesting. Daarom dient het aanpakken van dakloosheid de prioriteit te zijn van woonbeleid.

1. De aanpak van dakloosheid heeft prioriteit in ons woonbeleid. We realiseren ons dat het succes van woonbeleid afhankelijk is van de mate waarin dakloosheid effectief wordt bestreden.
2. Dak- en thuisloze mensen worden met prioriteit gehuisvest. Alle mensen in leefsituaties onder ETHOS Light verlenen we urgentie, dit nemen we mee in prestatieafspraken en in het woonruimteverdeelsysteem verschuiven we de focus naar niet-wonen boven inschrijftijd.
3. Wonen eerst wordt de norm voor alle dakloze mensen, niet enkel voor de 'zwaarste' groep met multiproblematiek.
4. Bij nieuwbouw en transformatie van bestaand vastgoed gaan we voor een maximaal aantal betaalbare woonplekken. Er wordt een vast hoog percentage plekken gereserveerd voor mensen die dakloos zijn of anderszins in precare huisvesting wonen.
5. Leegstand in een tijd van wooncrisis is onacceptabel. Daarom voeren we, in navolging van Utrecht en Amsterdam, een (nieuwe) vergaande leegstandverordening in om te controleren en handhaven op leegstaande woningen en bedrijfspanden. We maken hierbij onder meer gebruik van boetes en het voorkeursrecht in de Omgevingswet.
6. Voor mensen die vanwege hun gedrag niet kunnen en willen wonen in een reguliere woning zorgen we voor alternatieve huisvesting, zoals Skaeve Huse. Dit vermindert overlast dat veroorzaakt wordt door een kleine groep.
7. We zetten alles op alles om huisuitzettingen te voorkomen. De gemeente zorgt voor onafhankelijke (juridische) ondersteuning voor mensen die dreigen uit huis te worden gezet. Indien een huisuitzetting toch noodzakelijk blijkt, wordt gezorgd voor fatsoenlijke herhuisvesting.
8. Een regulier huurcontract is de norm. Dit garandeert huurrechten en zekerheid, daarom zijn we terughoudend in het faciliteren van alternatieve verhuurconstructies zoals intermediaire verhuur waarbij een huurovereenkomst wordt gesloten tussen een zorgaanbieder en een corporatie, in plaats van de bewoner en de corporatie.
9. We zorgen voor fatsoenlijke huisvesting en rechtsbescherming van arbeidsmigranten. Het kan niet zo zijn dat mensen zomaar op straat worden gegooid en vervolgens geen hulp krijgen.

Beleid sociaal / zorg

1. We verschuiven de aanpak van dakloosheid van opvang naar preventie en huisvesting. We maken samen met zorgaanbieders, opvangorganisaties en spelers op wonen een plan over het realiseren van woonplekken voor dakloze mensen en de verantwoorde afbouw van opvang. We integreren financiële prikkels in de aanbesteding en contractering om deze transformatie te stimuleren.
2. Opvang is een humanitaire ondergrens en is beschikbaar voor alle mensen. Dit betekent dat we op zijn minst de permanente winteropvang tussen 1 november en 1 april open houden. Op zijn best zorgen we voor een onvoorwaardelijke nachtopvang voor alle buitenslapers, dat zo kortdurend mogelijk is, met nadruk op een snelle uitstroom naar een woning.
3. We stoppen met boetes aan dakloze mensen bij activiteiten die ze noodgedwongen moeten doen in de buitenruimte vanwege een gebrek aan een thuis. We beëindigen het beboeten van dakloze mensen vanwege buiten slapen.
4. Het verlaten van een instelling zoals Jeugdzorg, Beschermd Wonen of gevangenis mag niet leiden tot dakloosheid.

5. Mensen met een GGZ-problematiek komen te vaak op straat te staan of in de reguliere opvang. Dit is geen plek voor hen. We zorgen ervoor dat ze geholpen worden met specialistische opvang en zorg.
6. We zetten met prioriteit in op de aanpak van jongerendakloosheid door middel van vroegsignalering op scholen, Wonen Eerst en het Bouwdepot.
7. We stimuleren samenwonen, daarom gaan we ruimhartig om met uitzonderingen op de kostendelersnorm.
8. We zijn ruimhartig bij het geven van bijzondere bijstand.
9. We werken toe naar 1 loket waar mensen die dakloos zijn, of dreigen te worden, direct kunnen worden geholpen met alle vragen omtrent toegang tot huisvesting, inkomensondersteuning (inclusief schulden) en zorg.
10. We verlenen briefadressen binnen drie dagen.
11. We hebben een laagdrempelige schuldhulpverlening waar ook mensen met kleine schulden kunnen worden geholpen. Problematische schulden nemen we als gemeente over, totdat mensen hun leven weer op de rit krijgen.

Rechtsbescherming en verantwoording

1. We faciliteren dat de stem van (dreigend) dakloze mensen gehoord wordt bij het maken van beleidskeuzes (Nothing about us, without us).
2. We versterken de sociaaljuridische ondersteuning aan (dreigend) dakloze mensen door te investeren in specialistische onafhankelijke cliëntondersteuning.
3. We zorgen voor onafhankelijke belangenbehartiging voor (dreigend) dakloze mensen. Zij vervullen een unieke rol in de gemeentelijke democratie door ongehoorde belangen te behartigen, de stem van mensen in kwetsbare posities te laten doorklinken en signalen over effecten van beleid en wet- en regelgeving op mensen door te geven.
4. We voeren eens per vier jaar de ETHOS telling uit, dat geeft ons zicht op de brede groep dak- en thuisloze mensen. Dit helpt ons ook inzicht te geven in de effecten van maatregelen die we nemen.

Over Dakloosheid Voorbij!

Dakloosheid Voorbij! is een landelijk samenwerkingsverband van belangenorganisaties die zich inzetten voor het voorkomen en uitbannen van dakloosheid. - Maak met ons dakloosheid verleden tijd!

